

دانشگاه علوم پزشکی

و خدمات بهداشتی درمانی ایران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره نظری - عملی»

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارابه دهنده درس: مامایی، بهداشت باروری و بارداری

عنوان درس: بارداری و زایمان ۲

نوع و تعداد واحد: ۲ واحد نظری

نام مسؤل درس: دکتر هما صادقی

مدرس / مدرسان: دکتر لیلا امیری فراهانی - دکتر هما صادقی

پیش نیاز/ همزمان: بارداری زایمان ۱، کارآموزی بارداری طبیعی

رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی مامایی

اطلاعات مسؤل درس:

رتبه علمی: استادیار

رشته تخصصی: مامایی - آموزش پزشکی

محل کار: دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران

تلفن تماس: ۴۳۶۵۱۸۱۰

نشانی پست الکترونیک: sadeghi.ho.46@gmail.com

توصیف کلی درس

این درس به توضیح روش های کاهش درد غیردارویی پرداخته و دانشجویان را با انواع روش های کاهش درد زایمان آشنا می کند.

اهداف کلی / محورهای توانمندی (Competency):

۱. آشنایی با فرایند فیزیولوژیک زایمان، و نحوه کنترل و مراقبت از مادر و جنین و نوزاد در مراحل مختلف فرایند زایمان طبیعی و بعد از زایمان
۲. آشنایی با روش های دارویی و غیردارویی کاهش درد زایمان
۳. دستیابی به بینش صحیح و تشخیص درست و تصمیم گیری مناسب در انجام مراقبت های لازم و ارائه آموزش های ضروری به مادر

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توانمندی (Core Competency):

پس از پایان این درس انتظار می رود که فراگیر:

۱. فرایند بیومولکولی شروع درد زایمان، شامل فازهای رحمی زایمان، تغییرات ایجاد شده در رحم و سرویکس در هر فاز، و عوامل دخیل در شروع زایمان را شرح دهد.
۲. مراحل زایمان را نام برده و ویژگی های هر مرحله را شرح دهد
۳. علائم اولیه شروع زایمان را نام ببرد
۴. مکانیسم ایجاد دیلاتاسیون و افسمان را شرح دهد
۵. تفاوت انقباضات حقیقی و کاذب را بیان کند
۶. اصطلاحات مربوط به قرار، وضع، پوزیشن، پرزانتاسیون، و مکانیسم زایمان را نام برده و تعریف نماید
۷. مراحل پذیرش زائو را شرح دهد
۸. چگونگی گرفتن شرح حال اورژانسی و کامل از زائو را توضیح دهد.
۹. مراحل و اهداف معاینات ابدومینال را بیان کند
۱۰. شرایط و مراحل و اهداف انجام معاینه واژینال را توضیح دهد.
۱۱. نحوه کنترل مرحله اول زایمان اعم از ماتیورینگ قلب جنین، کنترل علائم حیاتی مادر و معاینه واژینال را توضیح دهد
۱۲. نحوه کنترل مرحله دوم زایمان شامل مراقبت های حین زایمان، آموزش تکنیک های تنفسی، اندیکاسیون ها و انواع اهداف برش ایی زیاتومی، و نحوه کنترل جنین را در این مرحله شرح دهد.
۱۳. نحوه اداره و انجام مراقبت های لازم در حین مرحله سوم زایمان اعم از شناسایی علائم جدا شدن جفت، و روش های جدا شدن و خروج جفت و کنترل مادر در مرحله سوم زایمان را شرح دهد.
۱۴. نحوه ارائه مراقبت های لازم در مرحله چهارم، شامل بررسی علائم حیاتی، خونریزی، قوام، ارتفاع رحم، و پرینه را بیان نماید.
۱۵. علت درد زایمان و عوامل مؤثر بر شدت درد زایمان را شرح دهد.
۱۶. روشهای غیر دارویی کنترل درد زایمان را دسته بندی نموده و مختصرا شرح دهد.
۱۷. روشهای دارویی کنترل درد زایمان را دسته بندی نموده و مختصرا شرح دهد.
۱۸. نحوه معاینه کامل و مراقبت از نوزاد را بیان نماید.
۱۹. تغییرات دوران نفاس و اهداف و مولفه های مراقبت از مادر را در این دوران شرح دهد.

۲۰. علل خونریزیهای بعد از زایمان و نحوه کنترل آن را بیان نماید.
۲۱. عوارض بعد از زایمان شامل عفونتها، آمبولی، شوک، و صدمات وارده به کانال زایمانی را به تفکیک و مختصراً شرح دهد.
۲۲. محورهای اصلی آموزش پس از زایمان شامل بهداشت فردی، تنظیم خانواده، واکسیناسیون، و شیردهی را شرح دهد.
۲۳. شرایط، امکانات، و تجهیزات لازم برای انجام زایمان در منزل را نام برده و مزایا و معایب آن را بیان نماید.
۲۴. مراکز تولد (Birth Centers) و چگونگی عملکرد و نقش ماما را در این مراکز توضیح دهد.

رویکرد آموزشی^۱:

- مجازی^۲   ترکیبی^۳   حضوری

روش های یاددهی-یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

- کلاس وارونه

- یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال
- یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- سایر موارد نام ببرید.....

رویکرد حضوری

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
- بحث در گروه های کوچک
- یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری مبتنی بر سناریو
- استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط همتایان)
- یادگیری مبتنی بر بازی
- سایر موارد نام ببرید.....

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می رود.
لطفاً نام ببرید.....

1. Educational Approach
2. Virtual Approach
3. Blended Approach

دانشگاه علوم پزشکی وزارت بهداشت جمهوری اسلامی ایران

جدول تقویم ارائه درس بارداری و زایمان ۲

روز و ساعت کلاس.....

جلسه	عنوان مبحث فعالیت یادگیری / تکالیف	روش یاددهی - یادگیری	تاریخ ارائه	نام مدرس / مدرسان
۱	آشنایی با فرایند بیومولکولی شروع درد زایمان <ul style="list-style-type: none"> • فازهای رحمی زایمان • تغییرات رحم و سرویکس در هر فاز • عوامل دخیل در شروع زایمان 	سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)		
۲	آشنایی با سیر بالینی زایمان <ul style="list-style-type: none"> • علائم اولیه شروع زایمان • تفاوت انقباضات حقیقی و کاذب • مراحل زایمان • مکانیسم ایجاد دیلاتاسیون و افسمان • قرار، وضع، پوزیشن، پرزانتاسیون 	سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)		
۳	آشنایی با فرایند پذیرش زانو <ul style="list-style-type: none"> • شرح حال اورژانسی و کامل • مراحل و اهداف معاینات ابدومینال • شرایط و مراحل و اهداف انجام معاینه واژینال 	سخنرانی تعاملی، سناریو و بحث در گروه های کوچک		
۴	کنترل مرحله اول زایمان <ul style="list-style-type: none"> • مانیورینگ قلب جنین • کنترل علائم حیاتی مادر • معاینه واژینال 	سخنرانی تعاملی، سناریو و بحث در گروه های کوچک		
۵	کنترل مرحله دوم زایمان <ul style="list-style-type: none"> • آموزش تکنیک های تنفسی • اندیکاسیون ها و انواع و اهداف برش اپی زیاتومی • نحوه کنترل پرینه و جنین 	سخنرانی تعاملی، سناریو و بحث در گروه های کوچک		
۶	کنترل مرحله سوم زایمان <ul style="list-style-type: none"> • علایم و روش های جدا شدن جدا شدن و خروج جفت • معاینه جفت و کنترل خونریزی مادر 	سخنرانی تعاملی سناریو، بحث در گروه های کوچک		

۷	کنترل مرحله چهارم زایمان	سخنرانی تعاملی سناریو و بحث در گروه های کوچک
۸	آشنایی با علت درد زایمان	سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
۹	آشنایی با روشهای غیر دارویی کنترل درد زایمان	سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
۱۰	آشنایی با روشهای دارویی کنترل درد زایمان	سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
۱۱	معاینه و مراقبت از نوزاد	سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
۱۲	تغییرات دوران نفاس و مراقبت از مادر	سخنرانی تعاملی سناریو و بحث در گروه های کوچک
۱۳	خونریزیهای بعد از زایمان	سخنرانی تعاملی سناریو و بحث در گروه های کوچک
۱۴	عوارض بعد از زایمان <ul style="list-style-type: none"> • آمبولی • شوک • صدمات وارده به کانال زایمانی 	سخنرانی تعاملی سناریو و بحث در گروه های کوچک

۱۵	آموزش های پس از زایمان	سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
۱۶	زایمان در منزل	کلاس وارونه (مجازی)
۱۷	مراکز زایمان (Birth Centers) و نقش ماما	کلاس وارونه (مجازی)

وظایف و انتظارات از دانشجو:

- حضور منظم در کلاس درس
- انجام تکالیف در موعد مقرر
- مطالعه منابع معرفی شده
- مشارکت فعال در برنامه های کلاس

روش ارزیابی دانشجو:

■ ذکر نوع ارزیابی:

- ارزیابی تکوینی (سازنده)^۱
- ارزیابی تراکمی (پایانی)^۲

سهم ارزشیابی هر نوع / روش در نمره نهایی و سهم نمره اساتید دوره

درصد از نمره کل	مبنای ارزشیابی
۶۰ درصد	آزمون پایانی (چهارگزینه ای، درست نادرست، جای خالی، جور کردنی، باز پاسخ)
۱۰ درصد	آزمون یا آزمون های میان ترم (چهارگزینه ای)
۲۰ درصد	شرکت فعال در بحث ها و انجام تکالیف فردی و گروهی
۱۰ درصد	حضور منظم در کلاس

* نکته: ذکر روش ارزیابی دانشجو (شفاهی، کتبی (چهارگزینه ای، درست نادرست، باز پاسخ و غیره)، آزمون های ساختارمند عینی مانند: OSCE، OSLE و غیره) و یا ارزیابی مبتنی بر محل کار با استفاده از ابزارها (مانند: لاگ بوک، کارپوشه، DOPS)

* نکته: ذکر سهم ارزشیابی هر روش در نمره نهایی دانشجو (جدول سهم نمره براساس طراحی روش ارزیابی دانشجو)

-
1. Formative Evaluation
  2. Summative Evaluation

* نکته: در رویکرد آموزشی مجازی، سهم ارزیابی تکوینی بیش از سهم ارزیابی تراکمی باشد.

منابع:

- ۱- بارداری و زایمان ویلیامز ۲۰۱۸. نویسنده: کائینگهم. مترجم: بهرام قاضی جهانی و ملک منصور اقصی. ناشر: گلپان نشر.
- ۲- درسنامه مامایی مایلز. نویسنده: [جین ای مارشال مورین دی رینور](#). مترجم: زیبا تقی زاده، نسرين ابراهیمی. انتشارات جامعه نگر. سال چاپ: ۱۳۹۵
- ۳- مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران- وزارت بهداشت، دفتر سلامت خانواده و جمعیت، اداره سلامت مادران
- ۴- راهنمای کشوری انجام زایمان طبیعی و ارائه روش های غیر دارویی درد زایمان، وزارت بهداشت، دفتر سلامت خانواده و جمعیت، اداره سلامت مادران
- ۵- راهنمای کشوری ارائه خدمات مامایی و زایمان، بیمارستان های دوستدار مادر- وزارت بهداشت، دفتر سلامت خانواده و جمعیت، اداره سلامت مادران

پایری آموزشی دانشگاه علوم پزشکی ایدران